

III. Jakucs László Nemzetközi Középiskolai Földrajzverseny

Megoldókulcs

Első forduló

2013. november 27. 15:00-17:00

I. feladat

Egyszerű választás

Karikázzátok be a helyes választ! (Elérhető pontszám összesen 15 pont, minden helyes válasz 1 pontot ér)

- Melyik várost alapították Kubában elsőként 1511. augusztus 15-én?
A) Havanna
B) Camagüey
C) Baracoa
- Mikor készítette Jakucs László első korzikai utifilmjét?
A) 1985
B) 1995
C) 2001
- Melyik város lakói tekintik településüket Kolombusz szülőhelyének?
A) Ajaccio
B) Aleria
C) Calvi
- Mennyi az antarktiszi jégtakaró átlagos vastagsága?
A) kb. 2200 m
B) kb. 1500 m
C) kb. 4700 m
- Melyik várost választotta Jakucs László korzikai kutatásainak központjának?
A) Lumio
B) Ajaccio
C) Livorno
- Hogy hívják a karibi térség pusztító trópusi ciklonjait?
A) tájfun
B) blizzard
C) hurrikán
- Melyik Földünk második legnagyobb területű tava?
A) Kaszpi-tenger
B) Felső-tó
C) Bajkál-tó
- A földtörténet során melyik időszakot nevezik a halak időszakának?
A) devon
B) karbon
C) perm
- Melyik folyó nem az Északi-tengerbe torkollik?
A) Rajna
B) Szajna
C) Temze
- Kinek a nevéhez fűződik az első nem geocentrikus világkép?
A) Eratoszthenész
B) Arisztarkhosz
C) Arisztotelész
- Mely kőzetek alkotják Korzika területének több mint háromnegyedét?
A) miocén korú meszes homokkő
B) metamorfizálódott mezozóos üledékek
C) óidei mélységi magmás kőzetek
- Mikor találkozott Jakucs László egy kutatóúton (Havannától 100 km-re) Fidel Castróval?
A) 1965-ben
B) 1970-ben

- C) 1975-ben
13. Melyik városnak van „Tábla-hegy”-e?
A) Baracoa
 B) Santiago de Cuba
 C) Bonifacio
14. Korzika legjellemzőbb, északi szelének a neve.
A) misztrál
 B) nemere
 C) sirokkó
15. Melyik ismert vulkánkitörés során került a legtöbb vulkáni anyag a felszínre?
 A) Vezúv
 B) Krakatau
C) Tambora

II. feladat

Kisebb vagy nagyobb?

Hasonlítsátok össze a következő párokat, írjátok a megfelelő válasz betűjelét a kérdés sorszámára alá a táblázatba! (Elérhető pontszám összesen 10 pont, minden helyes válasz 2 pontot ér)

- A) „A” nagyobb, mint „B”
 B) „B” nagyobb, mint „A”
 C) „A” és „B” egyenlő, vagy megközelítően azonos

1	2	3	4	5
B	A	A	A	A

1.
 A) A tafonik előfordulási gyakorisága óceáni éghajlaton
 B) A tafonik előfordulási gyakorisága félsivatagi éghajlaton
2.
 A) Korzika legmagasabb pontja
 B) Kuba legmagasabb pontja
3.
 A) A miocén kőzetek felszíni előfordulási aránya Kubában
 B) A miocén kőzetek felszíni előfordulási aránya Korzikán
4.
 A) A gránitos terület nagysága Korzikán
 B) A metamorf és üledékes terület együttes nagysága Korzikán
5.
 A) A hegyvidéki területek aránya Korzikán
 B) A hegyvidéki területek aránya Kubában

III. feladat

Többszörös választás

Írjátok a helyes válasz betűjelét az állítás sorszama alá a táblázatba! (Elérhető pontszám összesen 10 pont, minden helyes válasz 1 pontot ér)

- A) Az állítás a barna erdőtalajra igaz.
- B) Az állítás a csernozjom talajra igaz.
- C) Az állítás a réti talajra igaz.
- D) Az állítás a csernozjom és barna erdőtalajra igaz.
- E) Az állítás a csernozjom és réti talajra igaz.
- F) Az állítás a barna erdőtalajra és a réti talajra igaz.
- G) Az állítás mindhárom talajra igaz.
- H) Az állítás egyik talajra sem igaz.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
D	B	A	F	B	C	B	A	H	H	C

1. Magyarország zonális talaja.
2. Jellegzetes talajképző kőzete a lösz.
3. Csapadékos klímán képződik.
4. Általában agyagos.
5. Jobbára szántóföldi művelés alatt áll.
6. Legelők, kaszálók jellemzők rá
7. Magyarország nemzeti parkjaiban ebből van a legkevesebb.
8. A Duna-Ipoly Nemzeti Park legjellemzőbb talaja.
9. Korzikán is gyakori.
10. Kialakulásában szerepet kap a magas talajvízszint is.

IV. feladat

IGAZ-HAMIS

Az alábbi állítások vagy igazak, vagy hamisak. Jelöljétek be a helyes választ (tegyetek egy X-et a megfelelő helyre)! (Elérhető pontszám összesen 5 pont, minden helyes válasz 1 pontot ér)

		IGAZ	HAMIS
1	Jakucs László mérései és laboratóriumi vizsgálatai kimutatták, hogy a korzikai gránitafonik egy része szingenetikus kialakulású, vagyis a kőzetképződéssel egy időben keletkezett képződmény..		H
2	A Disznó-öböl volt a helyszíne az Egyesült Államok egyik legnagyobb katonai fiaskójának, ahol több ezer amerikai katona esett el.		H
3	Biogén genetikájú gránitkőtálap, gránitdolinák csak Korzikán, az Evisa környéki gránitplatókon jellegzetesek a Földön.		H
4	Biogén genetikájú gránitkőtálap, gránitdolinák a világon több helyütt, a mészkőkarsztokon is előfordulnak..		H
5	Kubában a Zapata-félsziget parti szinlői, amelyek a sziget szakaszos kiemelkedéséről tanúskodnak, akár 7 emeletesek is lehetnek		H

V. feladat

Térképolvasás.

Beszélnek a térképek! Az alábbi térképek tanulmányozása után válaszoljatok a kérdésekre! (Elérhető pontszám összesen 20 pont, minden helyes válasz 1 pontot ér)

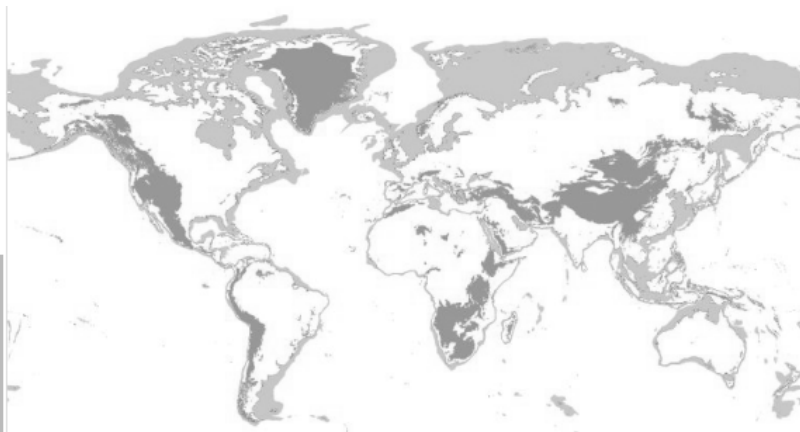
1. Az alábbi térkép jelmagyarázatában a világosszürke szín egy bizonyos tengermélységet, a sötétszürke egy bizonyos magassági zónát jelöl. Melyik betűvel jelölt adatok adják meg helyesen a térkép jelkulcsának értékeit? Karikázzátok be a helyes válasz betűjelét!

A) Sötétszürke: 1000 m feletti magasságú térszín
Világosszürke: 0 -2500 m közötti mélység

**B) Sötétszürke: 1000 m feletti magasságú térszín
Világosszürke: 0 és - 500 m közötti mélység**

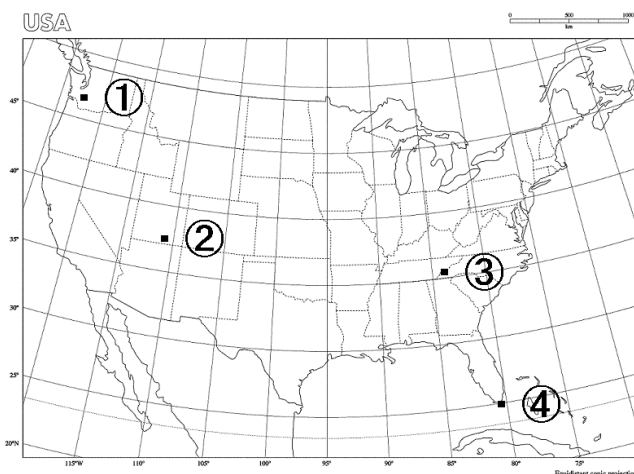
C) Sötétszürke: 3000 m feletti magasságú térszín
Világosszürke: 0 -2500 m közötti mélység

D) Sötétszürke: 3000 m feletti magasságú térszín
Világosszürke: 0 - 500 m közötti mélység

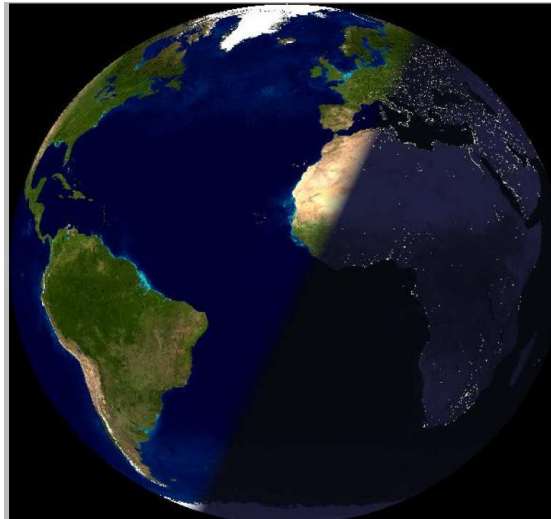
2. Az alábbi térképen látható számokkal jelölt helyszínek közül melyik jelöli azt a helyet, ahol a fotó készült? Karikázzátok be a helyes válasz számát a térképen!

A helyes megoldás: 2

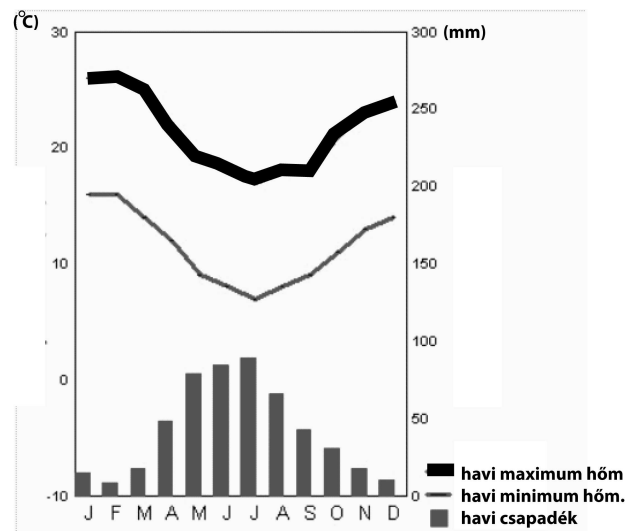
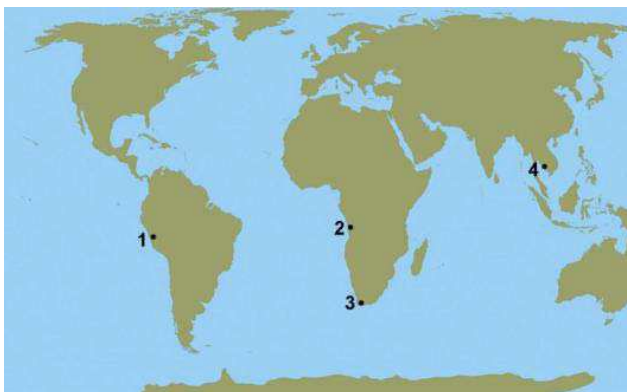
3. Egy Kairóban élő helyi lakos számára melyik hónapban és milyen napszakban készült az alábbi műholdfelvétel? Karikázzátok be a helyes válasz betűjelét!

- A) márciusban reggel
- B) júniusban éjjel**
- C) szeptemberben éjjel
- D) decemberben reggel

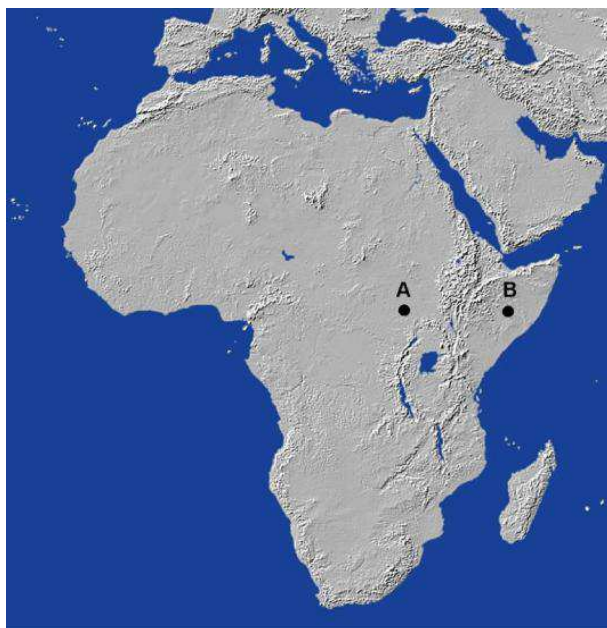
4. Melyik város klímadiagramját mutatja az alábbi ábra? Karikázzátok be a helyes válasz számát a térképen!

A helyes megoldás: 3

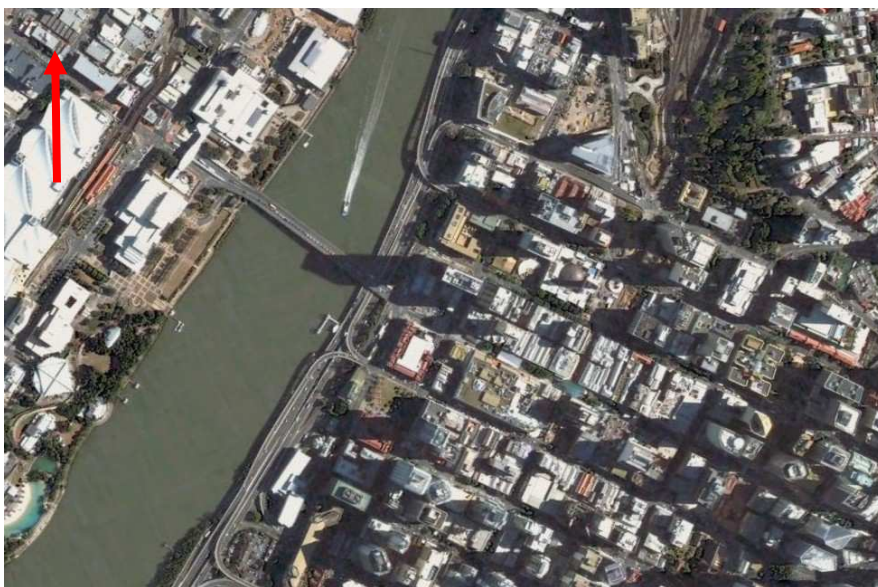
5. Hogyan mozog A és B pont egymáshoz képest? Karikázzátok be a helyes válasz betűjelét!

- A) távolodnak egymástól évi néhány méteres sebességgel
- B) közelednek egymás felé néhány centiméteres sebességgel évente
- C) távolodnak egymástól évi milliméteres, esetleg centiméteres sebességgel**
- D) nem változik a helyzetük egymáshoz képest

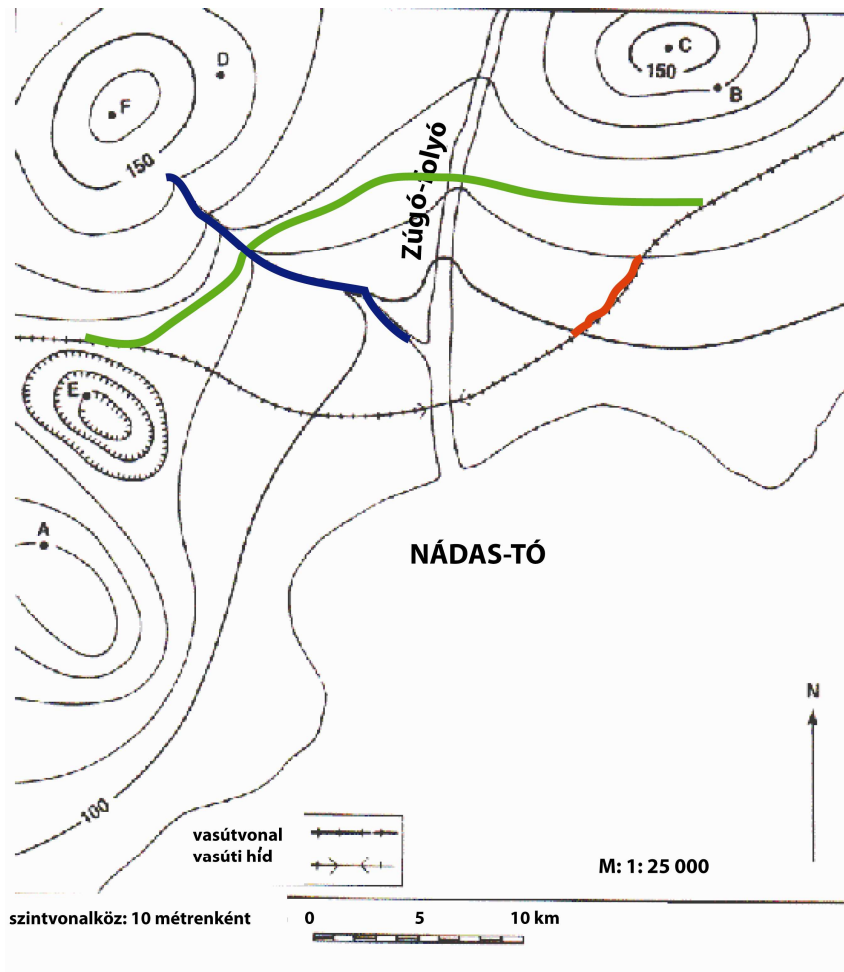

6. Az alábbi műholdfelvétel déli 12 órakor készült az ausztráliai Brisbane-ben (Dsz. $27,5^\circ$, K.h. 153°) Melyik égtáj található a nyíllal azonos irányban? Karikázzátok be a helyes válasz betűjelét!

- A) Kelet
- B) Nyugat**
- C) Észak
- D) Dél

7. Tanulmányozzátok az alábbi térképvázlatot, majd válaszoljatok a kérdésekre!

a) Hány domb található a térképen? (1 pont)

3

b) Melyik fő világtáj irányába folyik a Zúgó-folyó? (1 pont)

Dél

c) Karikázzátok be a helyes választ! A térképen látható betűvel jelölt pontok közül mely pontok magassága azonos? (1 pont)

1. A és B

2. E és A

3. C és D

4. F és C

d) Rajzoljátok a Nádas-tóra egy téglalap alakú szigetet, mely északkelet-délnyugat irányban 1,5 km délkelet-északnyugati irányban pedig 2 km hosszú. (1 pont)

e) Mekkora a sziget területe a valóságban? **3** km² (1 pont)

f) Mekkora a sziget területe a térképen? **48cm²**, vagy **0,178cm² is elogadható válasz** (2 pont)

g) A vasúti mérnökök szeretnék oly módon megváltoztatni a vasút nyomvonalát, hogy az a tengerszint feletti magasság változása nélkül keresztezze a Zúgó-folyót. Lehetséges-e ez? (1 pont)

igen

Ha igen, akkor rajzoljátok rá a térképre a vasút új nyomvonalát **zöld vonallal!**

h) Az E pontban egy kőolajfinomító működik. A gyárban csővezeték szivárgás miatt környezetszennyezés lépett fel. Bejuthat-e az olajfolt a felszíni vizeken keresztül a Nádas-tóba? (1 pont)

nem

Ha igen, akkor rajzoljátok rá a térképre szennyezés terjedésének irányát **fekete nyíllal!**

i) A vasúttársaság a legmeredekebb lejtőn szeretne táblákat elhelyezni a mozdonyvezetők számára. Színezzétek **pirosra** a vonatsín azon szakaszát, amelyik a legmeredekebb lejtőn vezet! (1 pont)

j) Az önkormányzat olyan kilátópontokat szeretne kialakítani a területen, melyekről a folyó, és a tó is jól látható. A betűkkel jelölt pontok közül melyik NEM alkalmas erre a célra? (1 pont)

E

k) Rajzoljátok be a térkép vázlatba **kék vonallal** a Zúgó folyó jobb oldali mellékfolyóját! (1 pont)

l) A Zúgó-folyó jobb oldali mellékfolyója a ...**F**...betűvel jelölt hegycsúcs tövében ered. (1 pont)

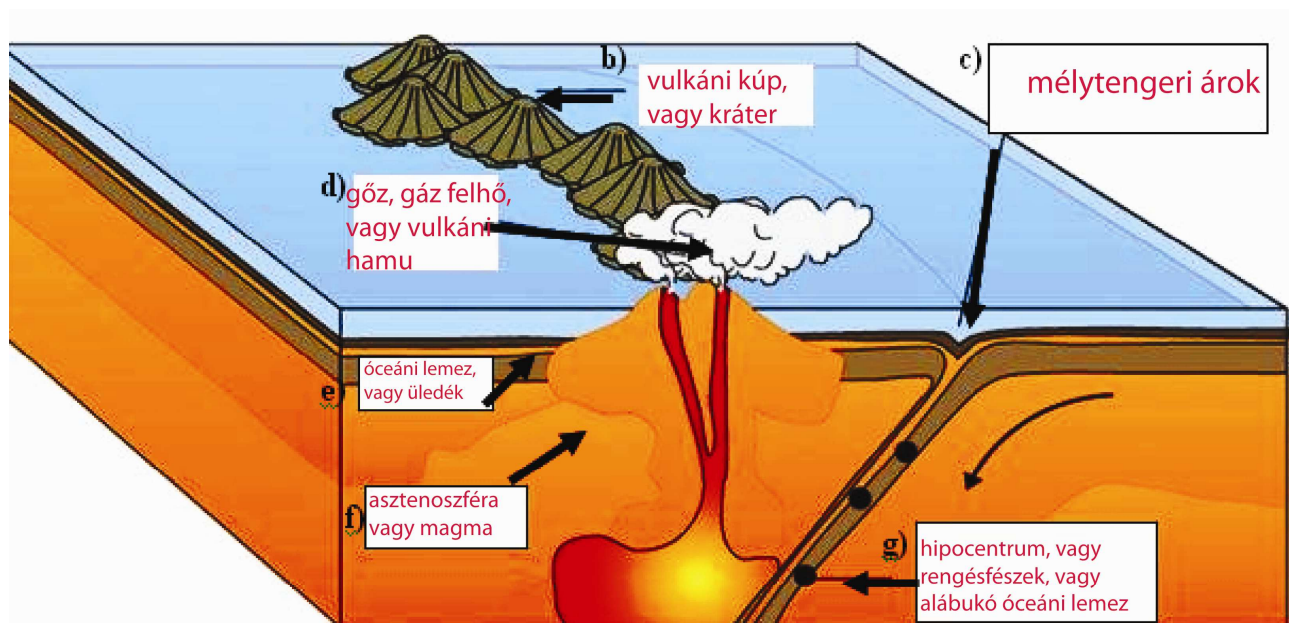
m) A Zúgó-folyónak, vagy a jobb oldali mellékfolyójának nagyobb az esése? (1 pont)

jobb oldali mellékfolyójának.

VI. Ábraelemzés (Elérhető pontszám 16 pont, minden helyes válasz 1 pontot ér.)

1. Kőzetlemezek mozognak, hegységek keletkeznek. Adjatok címet az ábrának! Nevezzétek meg az ábra részeit a fehér téglalapokba írva! Válaszoljatok a kérdésekre!

a) Az ábra címe: **szigetív vulkanizmus kialakulása, vagy két óceáni kőzetlemez ütközése** (1 pont)

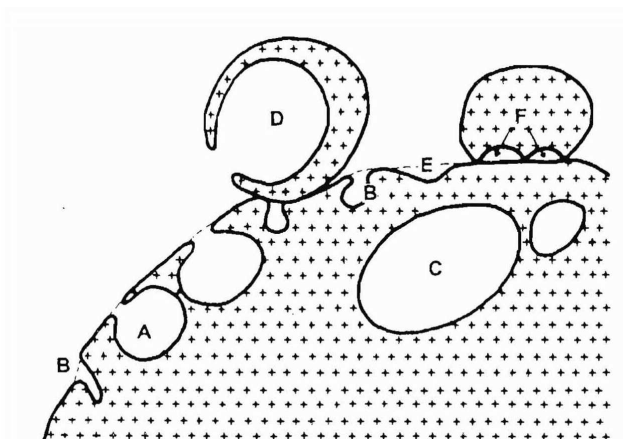
Írj példát ilyen kőzetlemezek mozgására! (2 pont)

h) **Csendes-Óceáni-lemez és Eurázsiai-lemez, vagy Fülöp-lemez is elfogadható**

i) **Indo-Ausztráliai-lemez és Eurázsiai-lemez**

j) Melyik „hegység” alakult ki így? (1 pont)

Pl. Japán Alpok, de ha valaki Jáva, Szumátra, vagy Japán-szigeteket írt azt is elfogadtuk!

A	B	C	D	E	F
3	1	5	6	2	4

VII. feladat

Számolás. A megadott értékek alapján végezzétek el a számolásokat és válaszoljatok a kérdésekre! (Elérhető pontszám összesen 10 pont, minden helyes válasz 2 pontot ér a számítások levezetésével együtt.)

A különböző hőmérsékletű levegő telítettségi értékei:

a levegő hőmérséklete (°C)	-30	-20	-10	0	5	10	15	20	25	30	35	40
abszolút páratartalom (g/m ³)	0,4	1,1	2,4	4,8	6,8	9,4	12,8	17,3	23,1	30,4	39,6	52,2

Az Adriai-tenger felől déli szél fúj. Velencében (0 m) a következő adatokat mérték. A levegő hőmérséklete 20 °C-os a relatív vízgőztartalma pedig 54,3%. A légtömeg átkel az Alpokon (3400 m magas, az egyszerűség kedvéért egy vonulatnak tekintjük) és a Sváb-Bajor-medencébe, Münchenbe (500 m) érkezik.

Mennyi a levegő abszolút páratartalma Velencénél?

17,3*0,543≈9,4 g/m³

Hány méter magasan és milyen hőmérsékleten lesz a levegő felemelkedésekor telített?

1000 m-en lesz telített, 10 °C-on

Hány °C lesz a levegő hőmérséklete a hegytetőn, 3400 méter tengerszint feletti magasságban?

-2°C

Mennyi lesz a levegő hőmérséklete a hegység északi lábánál, Münchenben (500 m)?

27°C

Mit szemléltet ez a számítási feladat?

Főn (bukó szél), száraz, meleg szél

VIII. feladat

Az alábbiakban kubai helyszíneket olvashattok. Írjatok helyszínenként maximum egymondatnyi megállapítást, vagy társítsatok egy-egy jellemző fogalmat hozzájuk Figyelem: a jellemzésnek vagy megállapításnak egyértelműnek kell lennie, a túl általános - megjegyzést (pl. hogy Kubában található) nem fogadjuk el! (Elérhető pontszám összesen 10 pont, minden helyes válasz 1 pontot ér.)

Az alábbi jellemző megállapítások közül egy kellett, hogy szerepeljen a dolgozatban!

Azokat a válaszokat, amelyek a fogalmak földrajzi helyzetére vonatkoztak, vagy túlságosan általánosak voltak (pl: mészkőbarlang, jelentős város...stb) nem fogadtuk el.

1 Cayo Largo-sziget

kutyafog mező, leguánok, Jakucs László feleségével 2001-ben járt itt szabadon választott programként

2 Santiago de Cuba

a főváros Havanna ellenpólusa, itt található a Morro erőd, a leghazafiasabb város, itt mondta el Fidel Castro a forradalom győzelme utáni első beszédét, itt zajlott az első próbálkozás a Batista rendszer megdöntésére, itt található José marti mauzóleuma, itt nyugszik Baccardi

3 Orgonák-hegység

itt található a Vinales-völgy, cukorsüveg szerű karsztkúpok jellemzik, trópusi kúpkarstos terület, itt található a leghosszabb barlangrendszer a Grand Caverna de Santo Tomás, idős mezozoós mészkőből felépülő hegység, a sziget leglátványosabb hegycsoportja, 40x60 km

4 Trinidad

Kuba építészeti „ékszerdoboz”, a világörökség része, cukornádtermesztés és cukorgyártás, közelében található a Cukornád-völgy

5 Sierra Maestra

Itt található Kuba legmagasabb csúcsa a Pico Turquino 1972, 1974 m (mindkettőt elfogadtuk, mert a két szakirodalom különböző adatot közöl), itt kötött ki Fidel Castro és csapata, itt volt Fidel Castro főhadiszállása, gyakoriak a földrengések

6 Holland partszakasz

40 km hosszú, bőrlevelű fák, kutyafog mező, abráziós part, mészvázú korallokból álló kavicsok, recens parti színlő

7 Cienfuegos

„A Dél Gyöngye”, 1819-ben alapították, az akkori kubai fő kormányzóról nevezték el José Cienfuegosról, a világörökség része, a város botanikus kertje az ország legnagyobb kertje, 100 éves királypálmákból álló fasora híres, egyenruhás fiatalok

8 Oriente

„Oriente egy világ”, Oriente es un Mundo, a tájak és természeti szépségek gazdag változatossága jellemzi, kutyafogmező, Földünk legszemléletesebben tanulmányozható, fokozatosan emelkedő tengerparti szakasza, parti színlők, 9 egymás feletti színlő, teraszrendszer

9 Bellamar-barlang

8 km hosszú, 5 szintes barlang, miocén mészkőben alakult ki, a sziget ritmusos emelkedését tükrözi, Matanzas közelében található, nem tartozik Kuba legnagyobb barlangjai közé, 3 kilométernyi része kiépített

10. Vinales-völgy

az Orgonák-hegységben található, jellegzetes kúpkarasztok, mogoték, dohánytermesztés

IX. feladat

Tanulmányozzátok a térképeket és a tanultak alapján oldjátok meg a feladatokat! (Elérhető pontszám összesen 24 pont, minden helyes válasz 1 pontot ér.)

1. Írjátok a térképekre a megfelelő helyre az üres körökbe a fogalmakhoz tartozó betűt és írjátok a fogalmak után a rá jellemző tulajdonság betűjét! (12 pont)

- A) “Ősi Korzika” **c**
- B) “Alpi Korzika” **a**
- C) “Fiatal Korzika” **d**
- D) Oriente tartomány **e**
- E) Orgonák-hegység **b**
- F) Sierra Maestra **f**

- a) Metamorfizálódott üledékekből, főként különféle palákból (Klorit-, és csillámpala) áll.
- b) Itt található a Vinales-völgy jellegzetes kúpkarasztjaival.
- c) Mélységi magmás kőzetek, főleg gránitok építik fel.
- d) Keresztrétegzett, viszonylag laza, meszes homokkő is jelentős szerepet játszik a felépítésében.
- e) Táji változatosságban, természeti szépségekben egyedülállóan gazdag terület, ahol Földünk legszemléletesebben tanulmányozható, fokozatosan emelkedő tengerparti szakaszát láthatjuk.
- f) Legmagasabb pontja a Pico Turquino (1972 m).

2. Egészítsétek ki a térképeken a – pontozott vonallal – jelölt fogalmakat! (6 pont)

3. Írjátok a térképekre a megfelelő helyre a téglalapokba a városok nevét! (8 pont)!

- G) Bonifacio, H) Havanna, I) Santiago de Cuba, K) Ajaccio, L) Pinar del Rio, M) Bastia, N) Calvi, O) Baracoa

